

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

č. 1624/28, 1624/32, 1624/35, 1624/37, 1624/40, 1624/41 a 1624/43 v trati „Pod dědinou“ v souvislosti s výstavbou různých administrativních, výrobních či skladovacích objektů (Čižmář et al. v tisku).

Pomineme-li novodobé zásahy související s předchozím zemědělským využíváním prostoru, představuje nejmladší komponentu na lokalitě hromadný hrob ze závěru 2. světové války objevený v severovýchodním cípu parcely č. 1624/28. Na jeho možnou existenci upozornili již při skrývce manželé Michnovi, majitelé domu bezprostředně sousedícího s tímto pozemkem (Jihlavská 313/5, Troubsko). Podle jejich ústní informace měly být po osvobození Popůvek a Troubska v dubnu roku 1945 při jihozápadním rohu tehdejšího boji silně poškozeného domu pohřbeni 3 padlí němečtí vojáci. V udaném místě se opravdu v podloží vyrýsovala obdélná jáma se zásypem novověkého stáří, v níž byly následně zjištěny kosterní pozůstatky 3 dospělých mužů s částmi německé vojenské výstroje a výzbroje i osobními předměty. Do jámy byly navíc přidány nejspíše na bojišti posbírané ruské nábojnice střel velkorážního kulometu a také protipancéřový granát ráže 75 mm, k jehož likvidaci bylo nutné povolat příslušníky Pyrotechnické služby Policie ČR. Dva jedinci měli u sebe identifikační známky, díky nimž se prozatím podařilo určit, že byli imatrikulováni u pozemních sil Luftwaffe (hlásná služba, letiště Zerbst v Sasku-Anhaltsku). Přesnější identifikace probíhá v režii Lidového spolku pro péči o německé válečné hroby, kterému byly ostatky předány k pietnímu uložení v prostoru Památníku obětí 2. světové války na Ústředním hřbitově města Brna (pohřební číslo 7598, 7599 a 7600). V současnosti lze hypoteticky uvažovat, že by se mohlo jednat o obsluhu německé letecké hlásné stanice, jež byla umístěna v prostoru „Krátkého kopečku“ severozápadně od obce Popůvky (Střecha 1999, 46). Vojáci nepochybně zahynuli během bojů, které v prostoru mezi Popůvkami a Troubskem probíhaly ve dnech 18. až 25. dubna roku 1945 (Střecha 1999, 46–47), což přesvědčivě ilustruje několik průstřelů zaznamenaných na kostech jednoho z nich.

Jiří Kala, Michal Přichystal

Literatura

- Čižmář, I., Kala, J., Parma, D., Přichystal, M., v tisku:** Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 56(1).
- Střecha, J. 1999:** Historie obce. In: J. Střecha, L. Šebela: *650 let obce Popůvky (1349-1999)*. Popůvky: Obecní úřad Popůvky, 18–68.

Resumé

Popůvky (Kat. Popůvky u Brna, Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Pod dědinou“ wurde ein Massengrab aus dem Jahr 1945 entdeckt.

POZOŘICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Hrad Vildenberk. Středověk. Středověký hrad. Povrchový průzkum.

Při exkurzi účastníků dětského letního tábora na zříceninu vrcholně středověkého hradu Vildenberk ležícího mezi obcemi Pozořice a Viničné Šumice na Brněnsku byly dne 13. července 2014 objeveny stopy nových nelegálních výkopových aktivit na ploše opevněného předhradí. Jednalo se o narušení kulturní vrstvy na třech místech v západní a jihozápadní části předhradí, které svým charakterem plně odpovídalo aktivitám subjektů s detektory kovů. Na základě těchto skutečností lze tedy důvodně předpokládat odcizení minimálně tří blíže neznámých metalických středověkých artefaktů z této části lokality někdy v první polovině roku 2014. Hloubka zjištěných zásahů dosahovala až 0,15 m. Všechny zásahy byly shledány bez dalších archeologických nálezů či stop po pachatelích.

Josef Jan Kovář, Martin Kuča

Resumé

Pozořice (Brno-venkov District), Vildenberk Castle. Middle Ages. Medieval castle. Surface survey.

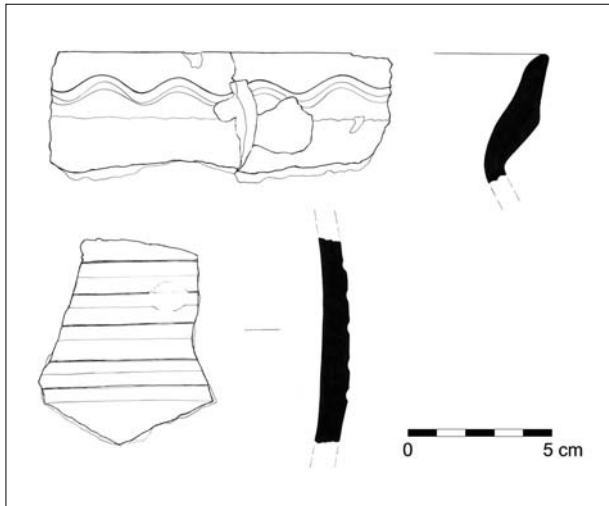
PŘÍKAZY (OKR. OLMOUC)

Intravilán, parc. 1046/3 (před č. p. 54 a 55). Střední až mladší doba hradištní, novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: linie mezi body v S-JTSK: 1) Y:554628,95 X:1115003,09; 2) Y:554591,78 X:1115033,78.

Během archeologického dohledu prováděného v srpnu roku 2013 v souvislosti s rekonstrukcí dlažby chodníku došlo k odhalení části povrchu celkem sedmi sídlištních objektů. Ty byly zahloubeny do světlé žlutookrové spráše. Jeden z nich náležel chronologicky do období mladší doby římské (viz příslušný oddíl v 1. svazku). Většina zbylých menších objektů, různou měrou recentně porušených a zároveň kumulovaných před č. p. 55, pochází z období raného středověku. Dva z nich jsou keramickými fragmenty datovány do středohradištního období. Z povrchu jejich výplně pochází i několik malých fragmentů železářských (?) strusek a v jednom případě též malé fragmenty mazanic. Další dva objekty lze na základě keramických fragmentů datovat do průběhu 12. století (výběr keramiky viz obr. 71), přičemž i z nich pochází několik fragmentů železářských (?) strusek a mazanic. Zbylé dva výkopy náleží rámcově do období středověku. Před č. p. 54 byl v průběhu výkopových prací odhalen povrch tmavé kulturní vrstvy s ojedinělými nálezy novověké a pravěké keramiky.

Jelikož tyto zahloubené objekty, společně i s výkopem z mladořímského období (viz příslušný oddíl v 1. díle), nebyly výstavbou chodníku nijak ohroženy, bylo od

Obr. 71. Příklady, před č. p. 54 a 55. Výběr raně středověké sídlištní keramiky. Kresba M. Sklenovská.

Abb. 71. *Příkazy, vor Hs.-Nr. 54 und 55. Auswahl der frühmittelalterlichen Keramik. Zeichnung M. Sklenovská.*

jejich dalšího výzkumu upuštěno. Tyto archeologické situace zůstaly proto zachovány.

Karel Faltýnek

Resumé

Příkazy (Bez. Olomouc), Gemeinde, Parz. Nr. 1046/3 (vor Hs.-Nr. 54 und 55). Mittlere und jüngere Burgwallzeit, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘÍSNOTICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Za Humny. Střední doba hradištní. Kulturní vrstva. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum probíhal při stavbě vodovodu k rodinnému domu p. Mikuly. Stavba se nachází téměř na konci ulice Za humny a lze ji přibližně určit na ZM ČR 1:10 000, list 34-12-05, souřadnicemi v okolí bodu 146:171 mm od Z:J s. č. Ve výkopu pro vodovod byla dokumentována silná tmavá kulturní vrstva a několik objektů, které poskytly kolekci pravěké keramiky, především však střepy datované do střední doby hradištní. Stejná keramika byla získána také z výkopů pro základy při stavbě rodinného domu p. Mikuly.

Ivan Čižmář

Resumé

Přísnovice (Bez. Brno-venkov), Za Humny Straße. Mittelburgwallzeit. Kulturschicht. Rettungsgrabung.

RADVANICE (K. Ú. RADVANICE U LIPNÍKA NAD BEČVOU, OKR. PŘEROV)

„Na Vinohradech“. Raný středověk. Sídliště, hrob. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum na této lokalitě byl vyvolán výstavbou dálnice D 1 – 0137 v km 91,10 – 91,70 a započal již během sezóny v roce 2013; v následujícím roce 2014 probíhal v průběhu měsíců března až června. Lokalita se nachází na rozhraní katastrů Radvanic a Proseniček. Identifikace lokality na mapě ZM ČR (M 1:10 000), číslo listu 25-13-03, Z:127 – J:40, Z:129 – J:36; Z:182 – J:58; Z:183 – J:52. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry. Během záchraného výzkumu zde byly prozkoumány sídlištní objekty číslo 27 – 68 (objekty 1 – 27 byly zkoumány již v roce 2013). Bohužel většinu prozkoumaných objektů nebylo možné datovat, ale je zde doloženo osídlení ve středním eneolitu a v raném středověku.

Raně středověké osídlení se rozkládalo po obou stranách občasného toku. Sídlištní objekty z raného středověku sestávaly (mimo jednu zásobnici) z oválných a mělce zahloubených objektů či jamek, z nichž některé obsahovaly mimo jiné množství kamene. Výzkumem byla odkryta část osady, kterou lze na základě keramických zlomků ze zásypu sídlištních objektů předběžně datovat do období střední doby hradištní. V rámci raně středověké osady byly v blízkosti objektu 60 zjištěny narušené kosterní ostatky v mělkém hrobě H 1, který měl pravidelný obdélný půdorys s orientací východ – západ o rozměrech 1,20×0,75×0,09 m. Z pietně pohřbeného dospělého jedince se dochovala pouze část dolních končetin, jejichž orientace ve směru západ – východ nasvědčuje, že zemřelý byl do hrobu položen v natažené poloze na zádech s hlavou k západu. V zásypu hrobové jámy nebyly zjištěny žádné vložené milodary – pouze nahodile malé zlomky uhlíků. Patrně tento hrob souvisí se zdejší osídlením v období raného středověku. Tomu nasvědčuje i orientace uložení zemřelého, která odpovídá zásadám křesťanského pohřbu. Zajímavým nálezem byl relikt staré již nepoužívané cesty (objekt 27), který byl zkoumán především v sondách 2 a 4. Přípomínkou této cesty je v terénu doposud patrný mělký úvoz, který ukazuje její původní trasu. Cesta vedla z obce Osek nad Bečvou dále na Radvanice, v místě výzkumné plochy se stáčela k severozápadu dále do svahu směrem k Božím mukám, které dnes stojí osamoceny v poli.

Jakub Vrána

Resumé

Radvanice (Kat. Radvanice u Lipníka nad Bečvou, Bez. Přerov), „Na Vinohradech“. Frühmittelalter. Siedlung, Grab. Rettungsgrabung.